

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Sensus scripturæ duplex. cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

percipiendum, promptum ad exequendum, si quid præcipiat, ad amplectendum si consulat, ad timendum si minetur, ad sperandum si promittat; Denique ad amandum tantam bonitatem, tantumque Deum cum omni reuerentia, & pietate colendum. In secundis oportet meditatorem eundem eius spiritum cuius sunt verba induere, Verbi gratia; in psalmis cum Danide, modo spiritum laudandi Deum; modo grati animi, cum psalmus diuina beneficia recolat; modo contritionis, ac doloris cum veniam peccatorum exposcit, modo fiduciam in Deum, cum in tribulatione positi, ad opem Dei efflagitandam confugimus. Et hic est modus, quem docet Cass. tenendum, ut iungi scripturarum pascuo vegetatus animus, omnes quoque psalmodiarum affectus in se recipiens, ita incipiat permoueri, ut eos non tamquam à Propheta compositos, sed velut à se editos, quasi orationem propriam profunda cordis compunctione depromat, ut idem fusius prosequitur. Quare pro ratione temporis, ac status, & occasionum, non est dubium aptiores nos esse magis ad unam Scripturæ sacræ sententiam, quam aliam. Et hæc dicta sint de sacrorum librorum lectione, ac modo eis vacandi, & meditandi. Sed arbitror necessarium etiam aliqua subiicere, quæ ad inquirendum eorum sensum literalem, oratorem nostrum, iuuare possint.

Sensus Scripturæ sacræ duplex. Cap. IV.

VT ergo in hoc genere literarum, tam graui, tam sancto, tamque diuino quis proficere queat. Prima diligentia, adhibenda est, ut literalem sensum assequatur, & scriptoris mentem, quantum fieri potest teneat. Hoc autem quomodo fieri possit non est huius loci, accuratius inuestigare, præsertim, quia hoc argumentum complures doctissimi viri, sedulo pertractarunt. Tamen quoniam hac in re maxima prædicatoris, quæ instituitur, cura collocanda est, non sum arbitratus fore à proposito alienum, si ut aditum saltem aperiam, ad profundiora inuestiganda, & pleraque alia inquirenda. Tyronibus saltem, regulas quasdam paucis indicarem, ad quas tamquam ad prima quædam capita, & principia totus hic labor reuocetur. Imprimis hoc veluti fundamentum ponatur, scripturas reuelatas non solum habere sensum literalem, qui & hystoricus dicitur, & est ille quem Spiritus sanctus auctor intendit per verba, siue in propria, siue in translata significatione sumpta, sed etiam

etiam mysterium, qui non ex vocibus, sed ex rebus per eas significatis, eruitur. Omnino enim certum est, Deum in scripturis, & vocibus tam proprijs, quam translatis, ad significandas res, & rebus ipsis per verba significatis, ad aliquod aliquid mysterium innuendum, vti sit exemplum. In historia de serpente aeneo, ad sanandos serpentum morsus erecto, literalis sensus erit quem voces ipsae, prima fronte insipienti praefereunt. Si quis autem intelligat Christum crucifixum, peccata hominum sanantem, hic erit sensus mysticus, perinde est ac si in sensu hystorico, vocibus, in mystico nos Deus nutibus alloquatur, & signis. Distingimus autem sensum quidem secundum literam sumi, non solum ex vocibus proprijs, sed etiam translatis, quia alioqui sequeretur multa scripturae loca literali sensu destitui, vt quando Christus dicit, si oculus tuus scandalizat te, erue eum. Porro sensum mysticum, & spiritualem triplicem esse communis est sententia, Allegoricum, Tropologicum, & Anagogicum. Nam licet D. Hieronymus triplicem tantum faciat scripturae sensum, scilicet Hystoricum, Tropologicum, & spiritualem, & S. Augustinus, & Allegoriam, & Analogiam ponat, non est tamen in re discrepantia: Quia Aetiologia apud Augustinum, quae reddit causam, quare scriptura aliquid dicat: & Analogia, quae ponit concordiam vnus loci cum alio, ad primum sensum literalem, & hystoricum pertinent; Allegoria vero continet illos tres sensus, scilicet Allegoricum, Moralem, & Anagogicum. Hieronymi vero tertium membrum duo completitur, Allegoricum, & Anagogicum.

Prater haec verissimum quoque videri debet, scripturam sacram posse plures sensus literales habere, cum author sit Spiritus sanctus, qui ita verba disposuit, vt possint plures sensus parere, vt illud psalmi (ego hodie genui te.) Exponitur a Paulo ad Hebraeos de aeterna generatione. Et alibi affertur ad probandam Christi Resurrectionem, sicut August. locum illum Gen. 1. in principio creauit Deus Caelum, & Terram, docet plures habere hystoricos sensus. Sicuti etiam idem author potuit per eandem scripturam innuere, & sensum literalem per voces, & sensum mysticum per res, vt in illo, os non comminuetis ex eo, & aliquando etiam principalius mysticum, vt in multis veteris testamenti ceremonijs. Quae fusius probare, esset egredi limites nostrae institutionis. Hoc posito debet studiosus Diuini Verbi praedicator, in sacris literis ante omnia simplicem scriptoris sacri mentem ex verbis colligere, ne si statim

Discrimen inter sensum hystoricu & mysticum.

Sensus mysticus triplex.

Epist. 150. ad Helbidiu. q. 12. Lib. de Genesi ad litteram c. 10.

Scriptura sacra plures sensus etiam literales aliquando recipit. Psal. 2. l. 12. conf. c. 30. et 31. Act. 13.

in profunda quadam arcaña peruestigare velit; sine fundamento ædificet, cum ille simplex primus sensus, fundamentum sit sensuum cæterorum. S. Hieron. de se ipso conqueritur quod iuuenis Abdiam Prophetam esset aggressus exponere, in sensu allegorico; cuius nondum Hystoriam intelligebat.

Regula ad sensum historicum inuestigandum.

Cap. V.

VT autem quis ad hunc sensum intelligendum perueniat; Hæ regulæ vtilis esse possunt. Primò consideret diligenter, vtrum voces in propria significatione, an per metaphoram sumi debeant, nam sæpè numero non est sensus literalis, is, quæ in propria significatione voces faciunt. V.g. in Parabolis, non est sensus, quem cortex literæ sonat: cuiusmodi multa sunt in Prophetis. In Daniele, quatuor animalium visio. Et Hircus caprarum, non ipsum animal, sed Alexandrum magnum significat. In Canticis & in Apocal. penè omnia aliò tendunt, quam quo verba propria spectare videntur. Esset autem grauis error, & quod est figurate accipiendum, interpretari ex vocibus propriè sumptis, vt errarunt Hæretici Millenarij, exponentes locum Apocal. de mille annis, cum Ioannes figuratè exponi debeat, secundum Ecclesiæ interpretationem, & contra figuratè accipere, quod accipiendū est propriè. Sicut errarunt Ariani figuratè illud exponentes. Ego, & Pater vnum sumus, cum catholicam veritatem reddant verba propriè sumpta, & Hæretici nostri temporis deprauantes sensum illum verborum. Hoc est corpus meum.

Cap. 20.
Tho. 10.

Signa figuratæ locutionis. Multa sunt autem, nec ambigua signa figuratæ locutionis, vt si aliquid dicitur quod acceptum in propria significatione, impossibile aliquid inferret, sicuti, cum Deo membra tribuntur, & humani affectus: vel cum aliquid falsum significaret, vt de Ioanne Baptista, ipse est Elias: vel aliquid absurdum, vt ego dispono vobis regnum, vt edatis & bibatis: vel aliquid rectè rationi contrarium: vt si oculus tuus scandalizat te, erue eum. *Matth. 5.* Sunt Eunuchi, qui se castrauerunt, vel repugnans alijs locis scripturæ, vt cum dicitur Christum nescire diem Iudicij, cum alibi dicatur, omnes thesauros sapientiæ Dei esse in eo; Vel Ecclesiæ declarationi contrarium, vt ipse baptizabit vos in igne: cum ergo quid huiusmodi ex verbis propriè sumptis consequitur, tunc proculdubio figurata est locutio. Cum vero nihil horum